

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ
Το νομοθετικό πλαίσιο και η εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Εκδήλωση του ΤΕΕ/ΤΚΜ, 21 Ιουνίου 2011

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Το ζητούμενο.

Η **προσβασιμότητα** είναι μια σχέση μεταξύ των δυνατοτήτων του ατόμου και των απαιτήσεων που θέτει το περιβάλλον του. Κατά συνέπεια δεν είναι η αναπηρία καθαυτή αλλά κυρίως ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζουμε το δομημένο περιβάλλον, ο οποίος καθορίζει την κίνηση με αυτονομία και ασφάλεια και την ισότιμη συμμετοχή όλων μας σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής.

Σχεδιάζοντας για όλους, δηλαδή λαμβάνοντας υπ' όψιν τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) κατά το σχεδιασμό, τα οποία αποτελούν το 10-12% του πληθυσμού, καλύπτουμε τις ανάγκες των εμποδιζομένων ατόμων (π.χ. παιδιά κάτω των 5 ετών, ηλικιωμένοι, έγκυες, χρήστες βρεφικού αμαξιδίου ή καλαθιού «νοικοκυράς», ταξιδιώτες με αποσκευές κ.ά.), τα οποία αποτελούν το 50% του πληθυσμού. Ουσιαστικά, εξυπηρετείται το 100% του πληθυσμού εφόσον όλοι μας θα αντιμετωπίσουμε κάποια πρόσκαιρη, αν όχι μόνιμη, αναπηρία, θα γίνουμε γονείς, θα χρησιμοποιήσουμε καροτσάκια ως καταναλωτές ή αποσκευές ως ταξιδιώτες κ.ο.κ.

Ιδιαίτερα σημαντικά, είναι και τα **οικονομικά οφέλη** τα οποία προκύπτουν από την υιοθέτηση της προσέγγισης «Σχεδιάζοντας για Όλους», όπως:

- Αύξηση του ΑΕΠ: μέσω της απρόσκοπτης και ενεργούς συμμετοχής των εμποδιζομένων ατόμων στην παραγωγική διαδικασία και την κατανάλωση.
- Γεωμετρική αύξηση του τουρισμού: ευκαιρία ιδιαίτερα σημαντική για την Ελλάδα (δεν είναι τυχαίο ότι η ΕΣΑμεΑ έχει εκδώσει «Οδηγό Προσβάσιμων Τουριστικών Υποδομών»).

2. Τα δεδομένα

Για την προσβασιμότητα κτιρίων και κοινοχρήστων χώρων των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών, **το κράτος έχει θεσπίσει σημαντική νομοθεσία** και οδηγίες σχεδιασμού, για νέα και προς ανακατασκευή υφιστάμενα κτίρια και κοινόχρηστους χώρους οικισμών. Παράλληλα, έχει συστήσει φορείς με σχετικές αρμοδιότητες στο ΥΠΕΚΑ και στο ΥΠΕΣΑΗΔ, έχει νομοθετήσει τη σύσταση υπηρεσιακών μονάδων σε επίπεδο Τμήματος ή Γραφείου σε δημόσιες υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ και Ο.Τ.Α. και έχει σχεδιάσει το «Πρόγραμμα Προσβασιμότητας για τους Δήμους».

Η **Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ βαθμού** είναι αρμόδια για το σχεδιασμό και την υλοποίηση προσβάσιμων υποδομών σε ένα πλήθος κτιρίων (υπηρεσίες εξυπηρέτησης κοινού, σχολικά κτίρια, παιδικοί σταθμοί, αθλητικές εγκαταστάσεις κτλ.) και ανοικτών κοινοχρήστων χώρων (πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, πλατείες, πάρκα, παιδικές χαρές κτλ.). Άρα, είναι η αρχή που, κυρίως, καλείται να υλοποιήσει τη σχετική νομοθεσία και το σχεδιασμό της πολιτείας.

Δυστυχώς, **οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α΄ βαθμού, έχουν να επιδείξουν λίγα καλά παραδείγματα**, πλην φωτεινών εξαιρέσεων. Συνήθως, η προσβασιμότητα υλοποιείται αποσπασματικά και πολλές φορές εκτός προδιαγραφών στους χώρους αρμοδιότητάς τους.

Η διαμόρφωση της υπάρχουσας κατάστασης οφείλεται κυρίως, στους παρακάτω λόγους:

- Έως σήμερα, **δεν υπάρχει πρόβλεψη για κάποιο σταθερό ετήσιο κονδύλιο** για δράσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας από την πολιτεία. Ταυτόχρονα δεν υπήρχε διάθεση από τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού να αναλάβουν πρωτοβουλία και να δεσμεύσουν ένα ποσοστό από προγράμματα χρηματοδότησης (π.χ. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΘΗΣΕΑΣ κ.ά.) για τον ίδιο λόγο.
- Υπάρχουν διάφορες **ελλείψεις και ασάφειες στο νομοθετικό πλαίσιο παραγωγής και ελέγχου** μελετών και κατασκευών, όπως :
  - Διαφοροποιήσεις στις απαιτήσεις για το ίδιο θέμα. Για παράδειγμα, η εφαρμογή των οδηγιών σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για Όλους» δεν είναι υποχρεωτική για νέα κτίρια και ανοικτούς κοινόχρηστους χώρους, για τα οποία ισχύει ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (ΓΟΚ) του 2000, ενώ είναι σε ανακατασκευή των υφισταμένων. Επιπλέον με το ΓΟΚ/2000, βάση του οποίου γίνεται ο έλεγχος των μελετών, ισχύουν πολύ λιγότερες προβλέψεις για την προσβασιμότητα από ότι στις προγενέστερες χρονικά και σαφώς πιο πλήρεις οδηγίες σχεδιασμού.
  - Διαφοροποιήσεις στις απαιτήσεις και στη διαδικασία έγκρισης μελετών κτιρίων ανάλογα με τη χρήση τους. Εμφανίζονται υποκειμενικές προσεγγίσεις στο θέμα της προσβασιμότητας και επιπλέον οι διαδικασίες δεν είναι κωδικοποιημένες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση στους μελετητές.
  - Απουσία διαδικασίας ελέγχου και έγκρισης μελετών για τους ανοικτούς κοινόχρηστους χώρους ως προς την προσβασιμότητά τους.
  - Έλλειψη εθνικών οδηγιών σχεδιασμού προσβασιμότητας στο φυσικό περιβάλλον (π.χ. άλση, παραλίες κτλ.), σε ειδικά κτίρια (π.χ. αμφιθέατρα, διατηρητέα) ή σε άλλα σημεία (π.χ. στάσεις αστικών λεωφορείων, παραδοσιακοί οικισμοί, παιδικές χαρές) κ.ά.
- Φαίνεται πως υπάρχει **ελλιπής κατανόηση εκ μέρους των τοπικών αρχών**, αλλά και εκ μέρους των μελετητών και των κατασκευαστών δημοσίων έργων, όσων αφορούν στη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές και τις οδηγίες

σχεδιασμού, αλλά και ως προς τη γενικότερη προσέγγιση «Σχεδιάζοντας για Όλους».

- Όσον αφορά στους **ΟΤΑ Α΄ βαθμού**:
  - Φαίνεται πως δεν ήταν ποτέ προτεραιότητα της πλειοψηφίας των δημοτικών αρχών να υλοποιήσουν έργα προσβασιμότητας. Κατά κανόνα δεν ανταποκρίθηκαν στο σχεδιασμό του κράτους, συστήνοντας μονάδες προσβασιμότητας και υλοποιώντας το «Πρόγραμμα Προσβασιμότητας για τους Δήμους 2009-2010» του ΥΠΕΣΑΗΔ.
  - Παρουσιάζεται μια γενικότερη αδιαφορία ή/ και άγνοια του θεσμικού πλαισίου ως προς το σχεδιασμό των κοινοχρήστων χώρων που προορίζονται για την κίνηση πεζών. Για παράδειγμα, με σχετικές αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων οι οποίες δεν ελέγχονται, ακόμα και σήμερα, πραγματοποιούνται:
    - ανακατασκευές πεζοδρομίων, με κύριο αντικείμενο την αντικατάσταση πλακών και όχι την απαραίτητη διαπλάτυνσή τους.
    - κατασκευές πεζοδρομίων ανεπαρκούς πλάτους σε νεόδμητες περιοχές, όπου ενδέχεται να μην έχει προβλεφθεί από την πολεοδομική μελέτη ούτε καν το επαρκές πλάτος οδού, ενώ επιπλέον δίνονται από τις τεχνικές υπηρεσίες λανθασμένες και ελλιπείς οδηγίες προς τους παρόδιους ιδιοκτήτες για την κατασκευή τους.
  - Ανεξέλεγκτη, επίσης, είναι και η αδειοδότηση για κατάληψη του δημοσίου χώρου από τραπεζοκαθίσματα, περίπτερα κ.λπ.
  - Υπάρχει ελλιπή αστυνόμευση ως προς την κατάληψη δημοσίων χώρων και σκαφών πεζοδρομίων με αποτέλεσμα ασυνέχειες στην προσβάσιμη αλυσίδα μετακίνησης και παραμονής.
  - Λόγω της μέχρι σήμερα ελλιπούς οργάνωσης των τεχνικών υπηρεσιών πολλών ΟΤΑ Α΄ βαθμού και πολλές φορές της ανάθεσης μελετών κτιρίων και ανοικτών κοινοχρήστων χώρων με διαδικασίες που δεν εξασφάλιζαν την εμπειρία και τεχνογνωσία των μελετητών, οι παραγόμενες μελέτες ήταν συνήθως ανεπαρκείς και πιο συγκεκριμένα δεν ενσωμάτωναν τη σχετική νομοθεσία για την προσβασιμότητα. Το παραπάνω σε συνδυασμό με την ασάφεια για την υποχρέωση ή μη της τήρησης των οδηγιών σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για όλους» και την απουσία διαδικασίας ελέγχου των μελετών και κατασκευών δημιούργησαν ένα σύνολο υποδομών μη προσβάσιμων.
  - Υπάρχει **ασάφεια του νομοθετικού πλαισίου όσον αφορά στις αρμοδιότητες των Τμημάτων ή Γραφείων Προσβασιμότητας ΑμεΑ στους ΟΤΑ Α΄ βαθμού**, καθώς αυτό προβλέπει γενικά την «προώθηση και παρακολούθηση των πάσης φύσεως ενεργειών...» για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας (άρ. 12, παρ. 10, Ν. 3230/04, ΦΕΚ 44/Α΄/11-02-2004). Σχετικό Π.Δ. που εξειδικεύει τις αρμοδιότητες έχει εκδοθεί μόνο για τους ΟΤΑ Β΄ βαθμού (Π.Δ. 145, ΦΕΚ 158/Α΄/27-07-2006). Αυτή η ασάφεια, επιτρέπει την κακή πρακτική, τα Τμήματα ή Γραφεία, εφόσον υπάρχουν, να περιορίζονται σε ένα συμβουλευτικό ρόλο, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου, έγκρισης ή απόρριψης μελετών. Ενώ η εφαρμογή του Σχεδίου Καλλικράτης, ήταν μια ευκαιρία για τη διασαφήνιση του ρόλου των Γραφείων

Προσβασιμότητας ΑμεΑ στην Τοπική Αυτοδιοίκησή και παρά το γεγονός ότι η λειτουργία τους επιβάλλεται από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, δεν προβλέπονται καν ως υπηρεσιακές μονάδες στα σχετικά πρότυπα οργανισμών, ούτε για τους ΟΤΑ Α' βαθμού ούτε για τους ΟΤΑ Β' Βαθμού,

3. Οι Προτάσεις

Στη σημερινή κατάσταση και με δεδομένα:

- την υλοποίηση του Προγράμματος Καλλικράτης με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων στους ΟΤΑ Α' βαθμού και την ανασυγκρότηση των υπηρεσιών τους,
- την οικονομική συγκυρία,
- την επικείμενη τροποποίηση του ΓΟΚ και αλλαγές στον τρόπο πολεοδομικού ελέγχου και
- τη συσσωρευμένη εμπειρία των αρμόδιων φόρέων, όπως παρουσιάστηκε στην ημερίδα,

κρίνονται απαραίτητες οι παρακάτω ενέργειες ανά αρμόδιο φορέα:

1. Το ΥΠΕΚΑ, θα πρέπει να αναλάβει τα εξής:

- ο τη σύνταξη οδηγιών σχεδιασμού και τη θέσπιση νομοθεσίας για την προώθηση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες, στο φυσικό περιβάλλον (π.χ. χώροι πρασίνου και φυσικού κάλους, αιγιαλοί και παραλίες, άλση, υδροβιότοποι κτλ.) και την επέκτασή τους και για άλλες μορφές αναπηρίας, όπως για παράδειγμα οι νοητικές κ.ά.,
- ο την ένταξη των παραπάνω οδηγιών σχεδιασμού καθώς επίσης και του σχετικού υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου (Απ. ΥΠΕΧΩΔΕ αρ. οικ. 52487/16-11-2001, ΦΕΚ 18/Β'/15-01-2002, Απ.ΥΠΕΚΑ αρ. οικ. 52907/28-12-2009, ΦΕΚ 2621/Β'/31-12-2009) στις υφιστάμενες οδηγίες σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για Όλους», για τις οποίες θα πρέπει να προβλεφθεί άμεσα:
  - μία διαδικασία απρόσκοπτης επικαιροποίησής τους, και
  - η ένταξή τους στο ΓΟΚ και στον Κτιριοδομικό Κανονισμό, με τη μορφή πλέον προδιαγραφών,με άλλα λόγια προτείνεται η κωδικοποίηση των σχετικών οδηγιών και της νομοθεσίας,
- ο τη δημιουργία και ενημέρωση μιας τράπεζας πληροφοριών και τεκμηρίωσης σχετικά με τη νομοθεσία, τις προδιαγραφές και τις οδηγίες σχεδιασμού που αφορούν στην προσβασιμότητα,
- ο την καθιέρωση σύνταξης μελέτης προσβασιμότητας για την έκδοση οικοδομικής άδειας, η οποία θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες απαιτήσεις του νέου ΓΟΚ και του Κτιριοδομικού Κανονισμού για τα κτίρια (ανάλογα με τον τύπο και τη χρήση τους),
- ο παράλληλα, η παραπάνω διαδικασία σύνταξης μελέτης προσβασιμότητας και ο έλεγχός της από τα αρμόδια όργανα, θα πρέπει να γίνεται και για τους ανοικτούς κοινόχρηστους χώρους των οικισμών, οι οποίοι προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών, και

- ο τέλος, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την κατάλληλη εκπαίδευση των στελεχών του δημοσίου τομέα, τα οποία θα αναλάβουν το έργο των σχετικών ελέγχων.
2. Το **Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (πρώην ΥΠΕΣΑΗΔ)** θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε:
- ο οι ΟΤΑ Β' βαθμού να συστήσουν υπηρεσιακές μονάδες σε επίπεδο Τμήματος ή Γραφείου, όπως προβλέπεται από το Ν. 3230/04 και το Π.Δ. 145/04.07.2006.
  - ο οι ΟΤΑ Α' βαθμού και τα ΝΠΔΔ να συστήσουν υπηρεσιακές μονάδες, σε επίπεδο Τμήματος ή Γραφείου, όπως προβλέπεται (Ν. 3230/04), με την έκδοση σχετικού Π.Δ. όπου θα διασαφηνίζεται, η στελέχωση αυτών των μονάδων από μηχανικούς, η υπαγωγή τους στο σχετικό οργανισμό και οι αρμοδιότητες τους ως εξής:
    - Η καταγραφή των υφιστάμενων προβλημάτων προσβασιμότητας και υφιστάμενων διευκολύνσεων για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) στους χώρους λειτουργίας τους.
    - Η εισήγηση για τη λήψη αναγκαίων διοικητικών μέτρων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας.
    - Ο έλεγχος και η έγκριση των νέων μελετών ως προς τις προδιαγραφές προσβασιμότητας, ο έλεγχος των κατασκευών κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των έργων και κατά το στάδιο της παραλαβής.
    - Η παρακολούθηση των εξελίξεων της τεχνολογίας και της νομοθεσίας.
    - Η σχετική υποστήριξη των εποπτευόμενων και συνεποπτευόμενων φορέων.
    - Η ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, στοιχείων και τεχνογνωσίας με αρμόδιους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.
    - Η διοργάνωση ημερίδων, αποστολή ενημερωτικών εντύπων κ.ά.,
  - ο να προωθηθεί μια οριζόντια οργάνωση των Αυτοτελών Γραφείων Προσβασιμότητας ΑμεΑ – ανάγκη η οποία προκύπτει από τα παραπάνω - , μέσω της ανάπτυξης π.χ. ενός διαδικτυακού forum, στο οποίο θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν οι προδιαγραφές, οι οδηγίες σχεδιασμού, το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, καλές πρακτικές, αλλά και να τίθενται πρακτικά προβλήματα από κάθε Γραφείο για να δίνονται λύσεις. Αυτή η διαδραστική διαδικασία μπορεί να αποτελεί ταυτόχρονα και το πλαίσιο της απαραίτητης διαβούλευσης για τη σύνταξη νέων ή την ανανέωση των υφιστάμενων προδιαγραφών, με τη συμμετοχή των αρμοδίων Υπουργείων, και
  - ο να εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση έργων βελτίωσης της προσβασιμότητας σε κτίρια και ανοικτούς κοινόχρηστους χώρους, η οποία, δεδομένης της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας, θα μπορούσε να γίνει με τη δέσμευση συγκεκριμένου ποσοστού (π.χ. 3-5%) από το ετήσιο ΠΔΕ κάθε ΟΤΑ και ΝΠΔΔ, έως ότου επιτύχουν ένα συγκεκριμένο βαθμό προσβασιμότητας όλων των κτιρίων και των ανοικτών κοινόχρηστων χώρων τους.
3. οι **ΟΤΑ Β' βαθμού** να συστήσουν υπηρεσιακές μονάδες σε επίπεδο Τμήματος ή Γραφείου, όπως προβλέπεται από το Ν. 3230/04 και το Π.Δ. 145/04.07.2006.

4. Οι **ΟΤΑ Α΄ βαθμού** και τα **ΝΠΔΔ**, δεν θα πρέπει να επαναπαυθούν αναμένοντας όλα τα παραπάνω από την κεντρική διοίκηση. Αντιθέτως, θα πρέπει να αναλάβουν άμεσα πρωτοβουλίες, θέτοντας ως προτεραιότητα την προσβασιμότητα και συνειδητοποιώντας ότι η όποια βραχυπρόθεσμη οικονομική επιβάρυνση θα έχει μεσομακροπρόθεσμα, πολλαπλά οφέλη, οικονομικά, επικοινωνιακά, κοινωνικά κ.ά. Προτείνεται να αναλάβουν τις εξής πρωτοβουλίες:
- ο Ίδρυση (εφόσον δεν υφίσταται) και ένταξη στον οργανισμό τους, Αυτοτελούς Γραφείου Προσβασιμότητας ΑμεΑ, όπως αναφέρεται παραπάνω, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία αυτά δεν θα προβλέπονται στα γενικά πρότυπα οργανισμών του Σχεδίου Καλλικράτης.
  - ο Ένταξη, σε κάθε νέα προκήρυξη μελέτης, της διάστασης της προσβασιμότητας, με ρητή αναφορά στις οδηγίες σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για Όλους».
  - ο Χάραξη στρατηγικής αντιμετώπισης των προβλημάτων προσβασιμότητας της υφιστάμενης υποδομής κτιρίων και ανοικτών κοινοχρηστων χώρων, είτε με τα διαθέσιμα εργαλεία (π.χ. το επικείμενο «Πρόγραμμα Προσβασιμότητας» του ΥΠ.Δ.Μεταρρύθμισης.& Ηλ.Διακυβέρνησης ή/και το Σχέδιο Προσβασιμότητας «ΙΑΣΩΝ» της ΕΣΑμεΑ), είτε με μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση όπως η ανάπτυξη ενός προτύπου αξιολόγησης και συνεχούς βελτίωσης προσβασιμότητας εμποδιζομένων ατόμων η οποία θα προσβλέπει στη συνολική ενεργοποίηση των ΟΤΑ Α΄ βαθμού, με στόχο μια διαδικασία συνεχούς αυτοβελτίωσης, που θα αξιολογείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, βάσει ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών. Το πρότυπο περιλαμβάνει μια σειρά διαδικασιών μεταξύ των οποίων μία αναλυτική μεθοδολογία μέσω της οποίας η πόλη θα αναγνωρίζει τα υφιστάμενα εμπόδια με τη χρήση λιστών ελέγχου του προσφερομένου επιπέδου προσβασιμότητας ανοικτών κοινοχρήστων χώρων και διαδρομών, δημόσιων κτιρίων, μέσων μαζικής μεταφοράς και πολιτικών. Σύμφωνα με το πρότυπο γίνεται αναγνώριση των εμπλεκόμενων φορέων και προτείνεται συμβουλευτική επιτροπή προσβασιμότητας στην οποία συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς. Προτείνει ουσιαστικά την μετεξέλιξη των «γραφείων προσβασιμότητας» σε έναν ανεξάρτητο συμβουλευτικό και ελεγκτικό φορέα εντός των ΟΤΑ Α΄ βαθμού. Μια τέτοια προσέγγιση έχει αναπτυχθεί σε σχετική διδακτορική διατριβή που παρουσιάστηκε στην ημερίδα.

Τέλος σημαντικός παράγων είναι η εκπαίδευση, επιμόρφωση και ενημέρωση όλων όσων εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δημοσίων κτιρίων και κοινοχρήστων χώρων που προορίζονται για την κίνηση πεζών.

Το αντικείμενο της προσβασιμότητας άπτεται του συνόλου της επιστήμης του μηχανικού αλλά και του αντικειμένου πολλών άλλων επιστημονικών ειδικοτήτων. Προς αυτή την κατεύθυνση χρειάζεται η ενεργοποίηση των επιστημονικών ιδρυμάτων και των φορέων επιμόρφωσης, με κατάλληλα προγράμματα και διαδικασίες για να υπάρξει ουσιαστική προσέγγιση της φιλοσοφίας των «Σχεδιασμού για όλους», ώστε να μην γίνεται μηχανιστική εφαρμογή κανόνων και τύπων αλλά ουσιαστική μελέτη.